

Innst. S. nr. 33.

(1998-99)

Innstilling fra sosialkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Berit Brørby, Marit Nybakk, Gunhild Øyangen, Signe Øye, Gunn Karin Gjøl, Sylvia Brustad, John I. Alvheim og Ågot Valle om at Stortinget ber Regjeringen fremme sak for Stortinget slik at Stortinget får anledning til å drøfte det politiske grunnlaget for utarbeidelse av retningslinjer for behandling av abortmateriale.

Dokument nr. 8:96 (1997-98).

Til Stortinget.

SAMMENDRAG

Det fremmes i dokumentet følgende forslag:

Stortinget ber Regjeringen fremme sak for Stortinget slik at Stortinget får anledning til å drøfte det politiske grunnlaget for utarbeidelse av retningslinjer for behandling av abortmateriale.

Som bakgrunn for forslaget viser forslagsstillerne til at en prosjektgruppe i Statens helsetilsyn har foreslått at alle aborterte fostre, alt abortmateriale og alt fostervev skal legges i minnelund på kirkegård. Abortmateriale skal oppbevares på sykehuset inntil det er hensiktsmessig med oversendelse til krematorium eller kirkegård, minst en gang i året.

Forslagsstillerne mener forslag som sidestiller abortmateriale fra provoserte aborter før 12. uke med dødfødte barn eller eldre fostre, bryter med forutsetningene for loven om selvbestemt abort. Det framholdes at det er en selvfølge at kvinner som mister et barn sent i svangerskapet eller bryter av et svangerskap mellom 12. og 18. uke på grunn av et defekt foster, må ha anledning til å få fosteret satt ned i en minnelund, og at dette også er i samsvar med praksis ved de fleste sykehus.

Det vises videre til at Stortinget ikke har drøftet premissene for retningslinjer for generell behandling av abortmateriale, selv om St.meld. nr.16 (1995-96) drøfter retningslinjer for bruk av fosterceller og abortmateriale i forskningsøyemed og i medisinsk behandling.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Arnesen, Gravdahl, Hildeng,

Kristoffersen, Skogholt og Øyangen, medlemmene fra Fremskrittspartiet, lederen og Nesvik, medlemmene fra Kristelig Folkeparti, Duesund og Næss, medlemmene fra Høyre, Høegh og Sjøli, medlemmet fra Senterpartiet, Gløtvold, og medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, Ballo, slutter seg til hensikten med Dokument nr. 8:96 (1997-98) og behovet for å drøfte det politiske grunnlaget for utarbeidelse av retningslinjer for abortmateriale.

Spesielt har komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Høyre og Sosialistisk Venstreparti, reagert på forslaget fra prosjektgruppen i Statens helsetilsyn om at alle aborterte fostre, alt abortmateriale og alt fostervev skulle legges i minnelund på kirkegård uten kvinnens samtykke.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti, vil innledningsvis bemerke at en ved utarbeidelse av retningslinjer for behandling av abortmateriale må være varsom, slik at ikke retningslinjene for behandling av abortmateriale særlig før 12. svangerskapsuke blir en ekstra belastning på de kvinner som velger provosert abort.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet, mener at det må gjøres et klart skille når det gjelder behandling av abortmateriale før og etter 12. svangerskapsuke. Flertallet mener det er viktig at de retningslinjer som fastsettes for behandling av abortmateriale, blir gjort kjent for kvinnen på en nøytral måte, og

at kvinnen ut fra et selvstendig initiativ velger behandlingsform etter 12. svangerskapsuke.

Flertallet vil ellers mene at det er nødvendig at Stortinget får seg forelagt en egen sak for å drøfte fremtidige retningslinjer for behandling av abortmateriale, herunder retningslinjer for bruk av fostervev i forsknings- og behandlingsøyemed.

Flertallet støtter derfor forslag i Dokument nr. 8:96 (1997-98) om å be Regjeringen fremme egen sak for Stortinget slik at Stortinget får anledning til å drøfte det politiske og etiske grunnlaget for utarbeidelse av retningslinjer for behandling av abortmateriale.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti har merket seg at Helsetilsynet etter pålegg fra Sosial- og Helsedepartementet i 1996 har benyttet en ekstern prosjektgruppe som har overlevert sitt forslag i januar 1998.

Disse medlemmer har reagert på at prosjektgruppens forslag innebar at aborterte fostre skulle sendes, evt. kremeres, for så å bli nedsatt anonymt på en minnelund. Dette forslaget har vært sendt på åpen høring, noe som medførte 90 høringsuttalelser. Av disse avviste 1/3 forslaget, 1/3 aksepterte det, og 1/3 satte som forutsetning at det ble noen endringer for å kunne akseptere forslaget. Særlig var nedre grense ved 12. svangerskapsuke påpekt.

Disse medlemmer har videre merket seg at det i et brev fra Likestillingombudet påpekes at Likestillingsombudet ved en tilfældighet har blitt kjent med høringsbrevet, og at en rekke statsetater og organisasjoner ikke sto på høringslisten. Disse medlemmer finner dette meget betenkelig, og forutsetter at disse omtalte instanser i ombudets brev også får mulighet til å uttale seg før departementet utarbeider retningslinjene.

Videre har disse medlemmer registrert at ved den behandling som var i Stortinget av St.meld. nr. 16 (1995-96) Om erfaringer med lov om svangerskapsavbrudd m.v., ble det lagt til grunn at Statens helsetilsyn skulle utarbeide retningslinjer som sikret respektfull og likeartet behandling av forsterceller til forskning.

NOU 1994: 22 Bruk av celler og vev fra aborterte fostre, er lagt til grunn for St.meld. nr. 16 (1995-96). Det er ikke gitt noen hjemmel fra Stortingets side til å utarbeide retningslinjer for håndtering av aborterte fostre fra provoserte aborter.

I St.prp. nr. 1 (1998-99), kap. 10.30, er punkt 3.6 Retningslinjer for håndtering av aborterte fostre omtalt.

Disse medlemmer har merket seg at departementet skal fastsette slike retningslinjer. Det omtales videre at retningslinjene skal bygge på gjeldende lov om svangerskapsavbrudd, og at de skal være retningsgivende, men ikke bindende.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet slutter seg til forslaget om å be Regjeringen

fremme sak for Stortinget slik at Stortinget kan drøfte grunnlaget for utarbeidelse av retningslinjer for behandling av abortmateriale.

Disse medlemmer mener at det er viktig å påpeke lovens gradering, slik at denne blir lagt til grunn. Videre mener disse medlemmer at retningslinjene ikke må sidestille abortmateriale fra provoserte aborter før 12. uke med dødfødte barn eller eldre fostre inntil 22. fullgåtte uke, som er WHO's grense for abort eller dødfødsel, da dette bryter med forutsetningene for loven om selvbestemt abort.

Disse medlemmer mener at retningslinjene ikke kan være retningsgivende og samtidig likeartet, og at det er nødvendig at Regjeringen utarbeider en sak slik at Stortinget kan drøfte det grunnlaget som retningslinjene skal bygge på, inkludert de høringer som det her er bedt om.

Videre mener disse medlemmer at retningslinjene for behandling av abortmateriale skal være i tråd med graderingen i lov om svangerskapsavbrudd, slik at abortmateriale før 12. uke skal behandles på samme måte som annet biologisk materiale på sykehus.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet, fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber Regjeringen fremme sak for Stortinget slik at Stortinget får anledning til å drøfte det politiske grunnlaget for utarbeidelse av retningslinjer for behandling av abortmateriale.»

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Høyre og Senterpartiet har merket seg at Sosial- og helsedepartementet i St.prp. nr. 1 (1998-99) redegjør for at departementet i løpet av høsten skal fastsette retningslinjer for håndtering av aborterte fostre. Det redegjøres for at retningslinjene skal bygge på gjeldende lov om svangerskapsavbrudd, og at de skal være retningsgivende, men ikke bindende.

Disse medlemmer mener at innholdet i departementets forslag til retningslinjer, slik det er angitt, er et godt utgangspunkt for å drøfte det politiske grunnlaget.

Disse medlemmer vil legge til grunn WHO's definisjon, som setter grensen mellom abort og dødfødsler til 22 fullgåtte svangerskapsuker. Retningslinjene vil derfor omfatte håndtering av fostre, både spontane og provoserte, til 22 fullgåtte svangerskapsuker, bortsett fra i de tilfeller gravferd benyttes.

Disse medlemmer har som utgangspunkt at retningslinjene skal gjelde for sykehus og helsepersonell og omfatte alle aborterte fostre, men ikke dødfødsler.

Disse medlemmer vil understreke at sykehuset må sørge for at aborterte fostre til 22 fullgåtte svangerskapsuker, tas hånd om på en respektfull måte ved at fosteret enten behandles som biologisk materiale eller nedsettes på minnelund/kirkegård.

Disse medlemmer vil videre understreke at hovedregelen skal være at kvinnen selv skal bestemme

hvilken håndtering av abortmateriale som skal velges, og at hun skal informeres gjennom standardisert informasjon om mulighetene.

Disse medlemmer mener dette vil sikre en respektfull behandling av fosteret og kvinnene og ber departementet legge dette til grunn for utarbeidelsen av retningslinjene.

Disse medlemmer anser at hensikten med forslaget i Dokument nr. 8:96 (1997-98) forslaget er oppfylt i og med redegjørelsen i St.prp. nr. 1 (1998-99), og fremmer følgende forslag:

«Dokument nr. 8:96 (1997-98) - forslag fra stortingsrepresentantene Berit Brørby, Marit Nybakk, Gunhild Øyangen, Signe Øye, Gunn Karin Gjøl, Sylvia Brustad, John I. Alvheim og Ågot Valle om at Stortinget ber Regjeringen fremme sak for Stortinget slik at Stortinget får anledning til å drøfte det politiske grunnlaget for utarbeidelse av retningslinjer for behandling av abortmateriale - vedlegges protokollen.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti legger til grunn at alt abortert materiale fram til utgangen av 22. svangerskapsuke skal behandles etter retningslinjer for biologisk materiale dersom ikke kvinnen selv gir uttrykk for at hun vil ha fosteret nedsatt på gravlund.

Dette medlem fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber Regjeringen om å utarbeide retningslinjer for behandling av abortmateriale med utgangspunkt i at alt abortmateriale fram til utgangen av 22. svangerskapsuke behandles etter retningslinjer for biologisk materiale dersom ikke kvinnen selv gir uttrykk for at hun vil ha fosteret nedsatt på gravlund.»

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Kristelig Folkeparti, Høyre og Senterpartiet:

For-
s
lag 1

Dokument nr. 8:96 (1997-98) - forslag fra stortingsrepresentantene Berit Brørby, Marit Nybakk, Gunhild Øyangen, Signe Øye, Gunn Karin Gjøl, Sylvia Brustad, John Alvheim og Ågot Valle om at Stortinget ber Regjeringen fremme sak for Stortinget slik at Stortinget får anledning til å drøfte det politiske grunnlaget for utarbeidelse av retningslinjer for behandling av abortmateriale - vedlegges protokollen.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:

For-
s
lag 2

Stortinget ber Regjeringen om å utarbeide retningslinjer for behandling av abortmateriale med utgangspunkt i at alt abortmateriale fram til utgangen av 22. svangerskapsuke behandles etter retningslinjer for biologisk materiale dersom ikke kvinnen selv gir uttrykk for at hun vil ha fosteret nedsatt på gravlund.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og det som står foran og råder Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Stortinget ber Regjeringen fremme sak for Stortinget slik at Stortinget får anledning til å drøfte det politiske grunnlaget for utarbeidelse av retningslinjer for behandling av abortmateriale.

Oslo, i sosialkomiteen, den 19. november 1998.

John I. Alvheim,
leder.

Sonja Irene Sjøli,
ordfører.

Are Næss,
sekretær.